

ՊԱՅՄԱՆՔ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆՈՒԻ
Տարեկան վեցամսեայ
4 Պոլսոյ համար 6 մեկուս 3 մեկ
Գաւառաց » 7 » 3 1/2 »

10
ՓԱՐԱՅ

Օ Ր Ա Գ Ի Ր

10
ՓԱՐԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ վերաբերեալ որ եւ է
նամակ եւ գրութիւն պէտք է ուղղել
ուն Տեօփէն-Խմբագիր Կ. Պօլիս Մէր-
ճան չարքը Բիւշտի ԷՃ. Խան Երկրորդ
յարկ բիւ 49:

Direction du journal arménien
HAIRÉNIK. CONSTANTINOPLÉ
Mérđjan Ruchdi effendi Han No-49

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

ԱԶԳ. — Երեք օր ետքը մնաւուած «Հայրենիք»ի իւրաքանչիւր թերթը յետ այսօրիկ 20 փարայի պիտի վաճառուի:

ՏՄԱՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 2223

ՇԱՐԱԹ

28 Փետրվար 1887 (Ն.Տ.) 12 ՄԱՐՏ

Թ Ղ Թ Ա Կ Յ Ո Ւ Ի Թ Ի Ն

Պօսթըն 25/6 յունվ. 1887

Միացեալ նախնադաց մէջ
ամենէն յառաջագէտ նախնադն
է Մասաչուսէտ կոչուած նա-
հանգը, որուն մայրաքաղաքա-
կան կամ նախնադատական
կեդրոնն է Պօսթըն անուանեալ
քաղաքն: Սոյն քաղաք ըստ վեր-
ջին մարդահամարի 400 հազարի
մօտ բնակիչ ունի մեծաւ մա-
սամբ անգլիացի եւ իրանաւոր
գաղթողներու յաջորդներէ սեր-
եալ: Պօսթըն՝ իւր ծովեզերեայ
դիրքովն եւ նաւահանգիստներու
ամենէն աղահով, եւ բնակչաց
կարի գործունէութեան չնորհե-
ւը, մեծ համբաւ ունի աշխարհի
ամեն կողմ, իբրեւ առեւտրա-
կան մի կարեւոր կեդրոն: Յիշ-
եալ քաղաքէն արտադրեալ ար-
մատաց, սրողոց եւ կենդանեաց
ամանական քանակութիւնը հաշ-
ուելի է հարիւրաւոր միլիօն դո-
լարներէ արժողութեամբ: Քա-
ղաքն յոյժ հարուստ է, ուստի
եւ ժողովրդեան մի մեծ մասը
աղանապատականութեան կը հա-
կին: Ունին ուսումնական, բա-
րեկործական եւ արուեստական
մեծ եւ կարեւոր հաստատու-
թիւններ, որոնցմէ կողտի ժո-
ղովուրդն մեծաւ մասամբ ձրիա-
բար: Ամերիկայի մէջ Պօսթըն
քաղաքն հոյրենասիրութեան օ-
րօրանն լինելու համբաւը կը
վայելէ, եւ այսօր իսկ բնակչաց
մեծ մասը համեմատութեան պայ-
մաններէ դուրս բոլոր աշխարհի
ապարեզ կը կարգայ իբրեւ կեն-
դանի տիպար աղատութեան եւ
յառաջադիմութեան: Չափազան-
ցութիւնը Ամերիկացւոց առօրե-
այ կենաց ուղղութիւնն է: այն-
պէս որ, եթէ օտարական մը
տեղացւոց պատրանքները կարող
է կուլ տալ, ալ ոչինչ չկայ տի-
կերաց վերայ, որ նա չկարե-
նայ մարտել: Քաղաքականու-
թիւնը տուրեւաւ մ'է աստ, ա-
նուրդով վաճառելի: Դիտու-
թիւնը հիմնապէս չեն աւանդը-
ւեր, առօրեայ պիտոյից բաւե-
լու չափ միայն կուսուցանեն:
Կրօնը, ի մասնաւորի քրիստոնէա-
կան կրօնը այսօրեւ պիտի գտնէ
իւր Դոգդութիւն. միւրութեանց

եւ հերժուածոց յոյժ պաղարեւ
դաշար մըն է Պօսթըն: Կանացի
համեմատութիւն եւ պարկեշտու-
թիւնն յանդուգն մնալիւսու-
թեանց աննախանձելի վիճակի
վերածած են աստ: Ամբարշտու-
թեան պայքարին մէջ Պօսթընի
կանայք միշտ յաղթող հանդի-
սացած են: Ընդհանուր միւր-
ութեանց եւ ապականութեանց մէջ
քաղաքս կարող է մրցիլ ընդհա-
նուր աշխարհի հետ: Խնկուր
յառաջադիմութիւնն ըրած է այս
մասին ամերիկացւոց Ալթէնքը:
Պօսթընի մէջ յիսուէի չափ Տաճ-
կահայաստանի գաւառացիք կան
առեւտուր ընելով արհեստ սո-
վորելով եւ կամ մշակութեամբ
զբաղեալ: Աստիցմէ զատ մէկ
պարտեզն ըստ բաւականին
ուսեալ եւ հայրենասէր: Գաւա-
ռացիք առ հասարակ մայրենի
եկեղեցիէն միւրեւելով բողոքա-
կանութեան յարած են իրենց
ապրուստը բողոքականաց կողմա-
նէ ապահովեալ լինելէ հրապուր-
ուելով: սրանց հակառակ Կ.
Պօսթընի երիտասարդք բոլորն ալ
մեր սուրբ կրօնի հարազատ զա-
ւակներն են: Այս վերջինք եր-
կար ժամանակէ ի վեր կը խոր-
հէին միջոց գտնել՝ Ամերիկայէ
խրկուած վարձկան միսիօնարնե-
րու ապականիչ միւրութիւննե-
րու ընթացքը կասեցնել բարո-
յապէս, եթէ կարելի է: Ընդու-
թեամբ եթէ հարկ է իսկ, ինչ
որ ալ լինի: Այս մասին յետ եր-
կար խորհրդածութեանց եւ Ուս-
տըր գանուող մէկ քանի ազգա-
սէր եւ բարեպաշտ անձանց հետ
թղթակցութեանց, հետեւեալ
գլխաւոր կէտերու վերայ համա-
ձայնութիւն գոյացնելով՝ գործել
սկսած են կաղամկերպեալ ընկե-
րութեան մը միջոցաւ: Իսկ ո-
րովհետեւ ընկերութեանս պաշ-
տօնական վաւերադրութիւնը
ստացած չեմք դեռ նախնադա-
պետութեան կողմանէ, ուստի
աւելորդ համարեցանք այժմէն
յիշել անուանք հիմնադրաց եւ
այն բարոյական եւ նիւթականը-
շանակութիւնը, զոր գրաւոր
կերպով խոստացած են Պօսթըն
քաղաքի համբաւաւոր եկեղե-
ցականք ոմանք, իրենց եկեղեց-
եաց բոլոր աղեկցութիւնը ըն-
կերութեանս տրամադրութեան

ներքեւ դնել խոստանալով: Արդ-
ընկերութեան նիւթական վիճա-
կը աղահովեալ է. դալով բա-
րոյական միջոցներու, սա շատ
պարզ է, նմանաբուժութեան
սկզբունքն է որ ընդունած է ըն-
կերութիւնը: այն է միսիօնարին
դէմ միսիօնար հանել: Թիւրքեր
առակ մը ունին, որ կըսէ թէ
«չունը միայն կարող է յաղթել
չանը», այս է ահա սոյն ընկե-
րութեան նախագիծը: Այս մա-
սին մէկ քանի մանրամասնու-
թիւնք եւ աւելորդ չպիտի լինին
ընթերցողացդ: Յայտնի է, թէ
Ամերիկայի մէջ միսիօնարական
պաշտօն մը ձեռք ձգելու դժ-
ուարութիւնք սովորական դու-
ծող չափ դժուարացած են, չա-
նայ ինչպէս ընդհանուր
անձինք լինելու պատճա-
ռաւ: Աստուածաբանական դպ-
րոցք, որ աւելի լուստեականու-
թիւն կուսուցանեն քան քրիս-
տոնէութիւն, ամեն տարի հա-
րիւրներով լուստեական ընթեր-
ցաւարտ աշակերտներ կը հա-
նեն դուրս, որոց պաշտօն գըտ-
նել դրեթէ անկարելի է եղած:
հետեւապէս եթէ աշակերտ մը
որ գեղեցիկ կին մը կամ սիրա-
բոլորք քոյր մը ունենալէ զուրկ
է, անկարելի է նորա համար
միսիօնարութեան պաշտօն մը
ձեռք ձգել: Եւ այլ գաղաղար-
տելի միջոցներով միայն կը յա-
ջողին միսիօնար լինել եւ հան-
գիստ ապրել:

Տեր յիշած հայկական ընկե-
րութիւնը՝ դպրոցական չըլանը
աւարտելով դուրս եկած չորս ա-
շակերտ վարձելու ձեռնարկած
է, որոնք Հայաստան աշխարհի
պատմութեանը, հայոցս կրօնի
ուղղափառութեան անհրաժեշտ
ապացոյցներու վերայ հիմնելով,
պիտի քարոզեն տեղոյս վերայ
երկուքն արեւելեան նախնադնե-
րու եւ միւս երկուքն ալ արեւ-
մտեան նախնադներու մէջ: Սո-
ցա ամանականներն եւ ճանապար-
հի ծախսերը Պօսթընի եկեղեցի-
ներէ ոմանք խոստացած են վը-
ճարել որչափ ժամանակ որ ըն-
կերութիւնը փափաքի միսիօնարք
քարոզեն: Քաղաքիս մասնաւոր
կամ նորանց առաջնակարգերէ
երկուքը եւս խոստացած են ա-
ջակցել ընկերութեան յուզելու

ձեռնարկած խնդրոյն ձրիաբար
հրատարակելով վաւերական լու-
րեր եւ ծանուցմանք, որք ընկե-
րութեան ձեռամբ պիտի հաւաք-
ուին հրատարակութեան համար:
Յիշեալ ընկերութիւն յատուկ
թղթակիցներ պիտի ունենայ թէ
Հայաստանի եւ թէ Կ. Պօլսոյ մէջ:
Սոյն վերջին քաղաքին մէջ ար-
դէն իսկ համաձայնութիւն մը
գոյացած է Աղգային ուղղու-
թեանց լաւ տեղեակ երիտասար-
դի մը եւ ընկերութեան մէջ, ո-
րուն առաջին տեղեկագիրն
թարգմանուելու վերայ է ձե-
ռամբ ընկերութեան անդամոց
ոմանց: Մեծափարթամ հայրե-
նասէր տեղացի մը դրաւոր կը
խոստանայ հայադաւան քահա-
նայի սը նրախանութեան բոլոր պաշ-
տերը հոգալ, պայմանաւ, որ
քաջ անգլիագէտ եւ գործունեայ
լինի: Ուստի գանուող Կ. Պօլսե-
ցի ծեր հայ մը կը կարծուի թէ
պիտի կոչուի սոյն պաշտօնի եւ
ձեռնադրուելու համար Չմիւս-
նիա պիտի երթայ մօտերս: Դեկ-
տեմբերի հինգերորդ կիրակի օրն
կէս օրէ վերջ ժամը 5ին քաղա-
քիս մեծ սրահներէ միոյն մէջ 7
ամերիկացի կանայք, 41 բնիկք
եւ 8 հայ անձինք հաւաքուած
ընտրեալ 4 միսիօնարներէ միոյն
անպատրաստի քարոզ մը խօսե-
լու համար քուէարկութիւն ը-
րին: Մեծամասնութիւն ստացող
միսիօնարը 27 քուէ չահած լի-
նելով, սկսաւ իւր քարոզը որ
տեւեց մէկ ժամ եւ մէկ քա-
ռորդ: Քարոզի բնաբանն հետե-
ւեալն էր: «Ձեզմէ ով որ անմեղ
է թող նա քարկոծէ զայն» Յով-
հաննու 8 գլուխ 7 համար): Փոր-
ձի համար արտասանուած սոյն
քարոզ մեծ գոհունակութիւն
պատճառեց ներկայից, որոնք
այս սրբազան ձեռնարկի յաջո-
ղութեան համար աղօթք մը
խնդրեցին չորս միսիօնարաց մէ-
կէն, զոր անհուն ջերմեւանդու-
թեամբ կատարեց: Թղթակիցդ
որ սոյն անդրանիկ ժողովոյ ներ-
կայ էր, ինչպէս նաեւ ուրիշ հայ-
րենակիցք մեր՝ զարմանօք կը
դիտէինք քարոզիչ միսիօնարին
քարոզի եղանակը, ոճը եւ սուրբ
զրքերէ առաջ բերած վիպու-
թիւնները ընդդէմ այն միւրեւալ
դաւանութեանց որուն մէջ սնած

յառուէ քննութիւն մը: Կառա-
վարութեան բոլոր ջանքերն
երկու ցեղերն հանդարտեցնելու
համար, անօգուտ են: Որովհետեւ
մեռելոց մէջ երեւելի Ձերքէզի
մը որդին էր գտնուել, 3000 Ձեր-
քէզի կը պատրաստուէին եղեր
Համիտիէ գիւղին շրջայ յարձա-
կելու և իրենց ընկերոջ մահուան
վրէժը լուծելու: Իսկ Լազերը ա-
նհրկիւզ անոնց գալուն կըս-
պասեն:

Հետեւեալը շատ ծանր պիտի
լինի եթէ կառավարութիւնը ազ-
գու միջոցներ ի գործ չդնէ:

Ի վերջոյ Ատաբաղարի Գայ-
մաշամը և Իլմիտի ընդհ. դա-
տախազը, հուսկ ապա Իլմիտի
Միւթէսարը ի սուր մը զօրքով
Համիտիէ գիւղը հասեր են քըն-
նութիւն կատարելու և հարկ
եղած միջոցներն ի գործ դնելու
համար:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿԻ ԺՈՂՈՎՐ

Ինչպէս նախապէս ծանուցած
էինք, Ազգ. Ժողովոյ ատենա-
պետ Մեծ. Յարութիւն Էֆէնտի
Մէրէէմ-Գուլի Կրօն. և Քաղ. Ժողովներն Պատրիարքարան հը-
րաւիրած էր երէկ Պէշիկթաշի
Ազգ. գերեզմանատան խնդրոյն
վրայ նոր առաջարկ մը ներկա-
յելու համար որով կարելի լի-
նէր վարչութեան կրկին Ժողո-
վոց մէջ համաձայնութիւն գո-
յացնել:

Կրօն. Ժողովը մեծամասնու-
թեամբ իսկ Քաղ. Ժողովէն հինգ
հոգի միայն ներկայ էին:

Ազգ. Ժողովոյ ատենապետ

Մէրէէմ-Գուլի էֆ. այն խնդրոյն
փախկութիւնը բացատրելով և
Ժողովականաց շրջահայեցու-
թիւնն հրաւիրելով, իրը դար-
ման Կրօն. և Քաղ. Ժողովոց մէջ
ծաղած անհամաձայնութեան ա-
ռաջարկեց գիմու մ'ընել ի կայ-
սերական պալատն, պայմանաւ
որ այն գիմումը փոխանակ գը-
րաւորի՝ անդիւր ըլլայ:

Քաղ. Ժողովը Ազգ. Ժողովոյ
ատենապետին այն առաջարկու-
թեան համակերպեցաւ: Իսկ Կը-
րօն. Ժողովը գիտել տուաւ թէ
յանուն Ազգին կատարուելիք
անդիւր գիմում մը պատշաճից օրի-
նաց համաձայն չէ, մասնաւոր-
որ առանց գրի արտասանեալ խօս-
քերը կրնան զանազան մեկնու-
թեանց տեղի տալ: Ուստի պըն-
դեց որ գիմումը գրաւոր լինի:

Այս կէտին վրայ վիճարանու-
թիւն ծաղեցաւ և բաւական եր-
կարեցաւ: Յայնժամ Կրօն. Ժո-
ղովը առանձնանալով յետ խոր-
հրդակցութեան պատգամաւո-
րութիւն մը գրեց իւր կողմէ
Ազգ. Ժողովոյ Ատենապետին որք
են:

Տ. Հմայեակ եպիսկոպոս Դի-
մաքսեան:

Տ. Ներսէս վարդապետ Աս-
լանեան:

Տ. Յովսէփ վարդապետ Սա-
րաճեան:

Ասոնք յանուն Կրօն. Ժողո-
վոյ ծանուցին Ազգ. Ժողովոյ Ա-
տենապետին թէ Կրօն. Ժողովը
արդէն իւր որոշումը Բանաձեւով
մը հաղորդած լինելով Ազգ. Ժո-
ղովոյ, զոր կը յիշեն ընթերցողք,
այն Բանաձեւէն չլրնար չեղիլ:

Յայնժամ Քաղ. Ժողովը նկա-
տելով որ ինքն մեծամասնութիւն
չունի, որոշեց յառաջիկայ եր-

կուշարթի օր առանձին նիստ մը
ընել և իւր կարծիքը մեծամաս-
նութեամբ տալ Կրօն. Ժողովոյ
Բանաձեւին վրայ:

Ուստի Քաղ. Ժողովոյ բոլոր
անդամաց ստիպողական հրաւ-
րագրեր ուղղուեցան յառաջիկայ
երկուշարթի օր նիստ գումարե-
լու համար:

Ազգ. Ժողովոյ ատենապետը
և Քաղ. Ժողովոյ հինգ անդամք
խմբովն Ամեն. Ս. Պատրիարք
Հօր ներկայանալով իրաց վի-
ճակը յայտնեցին և խնդրեցին
նախ որ հրաժարականին վրայ չը
պնդէ. և եթէ հնարաւոր չէ,
իւր հրաժարագրոյն առ Բ. Դուռն
մատուցումը մի քանի օր ևս յե-
տաձգէ:

Ն. Սրբազնութիւնը իւր հրա-
ժարականին և այս առթիւ տը-
ւած որոշման վրայ անդրդուելի
մնաց, և ցաւ յայտնեց որ այս-
պիսի տարազէպ յետաձգում
ներ կառաւարկուին իրեն:

ԴՐԱՄԱՆ ԿԱՆ

ՕՍՄ. ՔՕՆՍՈՒՅԷ

Երէկ երկուց քոչ... 14 26

Այս առաւօտ քոչ... ք. 4. 14 33

ԻՍԹԻԳՐԱՉԸ ՏԱԽԻԼԻԹԷ

Այս առաւօտ... ք. 4. 38 27

ԲԱԺՆԵՏՈՄՄՔ

Թրամուէյ... ք. 280 —

Բուսիլի երկարութիւն... 33

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի... 400 —

20 քրանքնոց... 87 39

Անգլիական ոսկի... 411 9

Բօլ Իմիլիալ... 90 26

Քրիմոյ... 51 20

Բուսիլի թղթադրամ... 10 5

արծաթ... 78 —

Ֆիօրին... —

Մէճիտար (տարր) ... 107 29

Վեցնոյ... 102 15

Հինգնոյ... 102 15

Մէլիալիք... 98 30

Քառորդ... 106 20

Մանր մէճիտ... 104 15

Թասիլիյէ... 20 35

ՎԻՃԱԿԱՆԱՆՈՒԹԻՒՆ ԲՈՒՄԷԼԻՎ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՅ

Առաջին պարգեւ 600000 եւ

Երկրորդ պարգեւ 60000 ֆր.

Այս անգամուան վիճակահանու-

թեամբ պիտի շահին 50 թիւեր ա-

ւելի 500-ի շահինքն 350 թիւեր փոխա-

նակ 500-ի:

Վիճակահանութիւնը տեղի պի-

տի ունենայ յառաջիկայ եւրոպա-

կան ապրիլ 11-ին, որ է մարտ 20:

Վերոյիշեալ երկու մեծ պար-

գեւներէն զատ 48 թիւեր եւս մեծ

պարգեւներ պիտի շահին: Իսկ մը-

նացեալ 500 թիւերն պիտի շահին

միայն 400ական ֆրանք:

Սոյն գումարները կարելի է շա-

հիլ բաղբատում մը գնելով ու բաղ-

դի օգնութեամբ:

Սոսկ թիւ մը գնելով կարելի է

շահիլ մեծագոյն պարգեւն, 600,000

ֆրանք: որ կանոնական գեղջն ընելէ

յետոյ կ'ստացուի 15,312 օսմ. ոսկ-

ւոյ պատկառելի գումարը: Նմանա-

պէս միւսներն ըստ հաշուոյն:

Վճարելով 7 1/2 դր. կ'ստացուի

ամբողջն ստանալու իրաւունք ու-

նեցող տոմս մը: 5 դր. վճարելով

կ'ստացուի շահուածին կէսն ստա-

նալու իրաւունք ունեցող եւ 3 դր.

վճարելով կ'ստացուի միայն մէկ քա-

ռորդ: Ասոնցմէ զատ կան նաեւ,

շահելի գումարին մէկ չորրորդն

(եւ ոչ թէ հինգերորդն) ստանալու

իրաւունք ունեցող տոմսեր, որոց

գինն է 37 ուկէս դր. եւ զորս ու-

նեցողը կը համարուի 25 հատ տար-

բեր տարբեր թիւերու տէր:

Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ

նամակի փուլ ալ կ'ընդունուի:

Տոմսերն արդէն պատրաստ ըլ-

լալով պէտք է գիմել, ի Ղալաթիա

կամուրջին գլուխը թիւ 33:

Գրամատենական

ՄԱՐԳԱՐ Յ. ԳՈՒԼԱԳՍՉԵԱՆ

ներէ. այնպէս չէ, բարեկամ, յարեց խօսքը Կրի-
տիսին ուղղելով, որ նոյն միջոցին իւր պիրայի դա-
ւաթին մինչեւ յետին միւրը քամելու զբա-
ղած էր:

Կրիտիս բան մը չպատասխանեց այս վերջինին,
վասն զի անոր բարեկամութեան և ընտանեկութեան
վրայ կասկածելի լուրեր առեր էր, չգիտեմ ո՞ր
յոռի հովերէ ազդուելով:

—Բայց բնաւ չե՞ս պատասխաներ, բարեկամ,
կրկնեց Մէթոտիսին Իշխանօֆի հարցումին ոյժ տա-
լու համար. և սկիզբէն ի վեր լուրերն կ'սրահեւ,
ի՛նչ, փոխած ես արդեօք համազումներդ, որոց
Ժամանակին այնքան ջերմ պաշտպան կը հռչակէիր
ինքզինքդ:

—Քա՛ւ լիցի, բարեկամ պատասխանեց, այդպի-
սի բան մ'ընելու համար բաւական ապուշ պէտք
եմ ըլլալ, և մինչդեռ դուք ձեր աստուածը փրե-
տուելու զբաղած էք, կը տեսնէք արդէն որ ես
իմնովս կը զուարճանամ: Ահա, իմ աստուածս.
չարսյարեց նա իւր պիրայի գաւաթը բարձրա-
ցնելով, որ ամենուրեք ուրախութիւն և զուար-
թութիւն կը պատճառէինձ, ասիկայ նոյն իսկ աստ-
ուածներով և աստուածուհիներուալ ըմպելին եղած
է, որ իրենց ցաւերու և վիշտերու ամբիջ դեղ կը
գործածէին, և միայն այն ծաւին պտուղէն կը
շինուի, որմէ բոլոր աշխարհ կը կերակրուի և ա-
ռանց որոյ մարդկային սեռը զրկուած կը լինէր
ամենակարեւոր սնունդէ մը...

ոչապէս ինքզինքը դատարարել կրնալու. ասոր
կերպարանքին վրայ ալ դռնուած քանի մը հաստ
գիծեր յայտնապէս կը ցուցնէին թէ «իշխանօ-
ֆին» քաղաքացի մ'էր նա: Ինչպէս պատմեցին ինձ
ի վերջոյ, այս քաղաքին մէջ հիւսիսային հովեր քիչ
փչելուն հակառակ ամեն մարդ կը զարմանար թէ
այս մարդիկ ինչ կերպով հոս այնքան կը շատնային,
սակայն սեծ բարեբաղդութիւն կը համարուէր որ
հասարակութիւնն այլ եւս զանոնք ճանչնալու հա-
մար մեծ դժուարութիւններու չէր կարօտեր, քա-
նի որ ասոնց ամենքն ալ միակերպ հաւուած և
միեւնոյն կերպարանքով ակնոցի սիրահար սեւա-
մորթ կապիկներէ չէին զանազաներ բնաւ: (1)

Վիճարանութեան առարկան կրօնը եղած էր այն
պահուն. անանկ որ ասոնք՝ Ժամանակիս նորաձե-
ւութեան համեմատ գլխերէն խորհրդարանական
փեղոյր մը և քիթերէն միակամի ակնոց մը անցնե-
լով կարող կ'զգային ինքզինքնին մէկ հարուածով
ջարդ ու փշուր ընել ամեն ինքիւր և հաղարամեայ
փորձառութեամբ ընդունուած և ճանցուած դե-
րազանց ճշմարտութիւններ վեր ի վայր յուղել:

Է՛հ, զարմանալի բան, կարծես թէ ծիծաղելի

(1) Կերելի թէ եւրոպայի դրական իմաստասէրներն
եւ գիտական անձինք ոմանք՝ այս տեսակ մարդերու
կերպարանքներէ խաբուելով՝ կարծած են երբեմն որ
մարդկային սեռը կապիկներու սերունդէ մը յառաջ ե-
կած լինի:

ՏՊԱԳՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ

Մ. Կ. ՍԱՐԸԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԵՐՃԱՆ ՋԱՐՇԸ ՐԻՒՇՏԻ ԷՖԵՆՏԻ ԽԱՆԻ ԿԻՑ

ՀԱՅԵՐԷՆ, ՏԱՃԿԵՐԷՆ, ԴԱՂՂԻԵՐԷՆ, ԱՆԴՂԻԵՐԷՆ, ԻՏԱԼԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ, ՀՐԷԷՐԷՆ ԼԵՁՈՒՄՑ.

Դիրք. Տեղակ. Նամակ. Աղբ. Նամակաց հասցեներ. Այցելատուն. Վաճառականական նմոշը. (Փաթուղա)
Հարսանեկան նամակներ. Ինչպէս մահաղբեր. Ընկերութեանց վերաբերեալ հաշուեցուցակք. Կանոնադիրք և տոմարակք
վերայիշեալ լեզուներով կը տպագրուին:

Սոյն տպագրատունը որ ունի տարիներէ ի վեր ամենայն կանոնաւորութեամբ կը շարունակուի, ուր այս անգամ վերայիշեալ բոլոր
լեզուաց տառերը նորոգ պատրաստուած են՝ ըստ առաջնոյն պիտի գոհացնէ իրեն դիմող յաճախորդները:

Գաւառներէ եկած բոլոր յանձնարարութիւնք ամենայն ճշգրտութեամբ կը կատարուին նոյն իսկ յատուկ թղթատարի ձեւամբ:

Վերայիշեալ լեզուաց թարգմանութեան եւ կանոնաւորութեանը մասին տպագրատունս դիւրութիւններ պիտի ընծայէ:

ԳԻՆԵՐԸ ՋՍՓԱՒՈՐ ԵՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
ԵՐԿՐԱՋՍՓՈՒԹԻՒՆ
Աշխատասիրեաց
Վահան Ս. Հաղարատեան
Հետեւողութեամբ
Ժ. Տալսէմի

Սոյն դասագիրքն, որ հանրա-
ճանօթ չափազիտաց կողմէ գնա-
հատուած է, ցարդ հրատարակուած
երկրաչափութեանց վրայ մեծ առա-
ւելութիւն ունի ոչ միայն իւր սահ-
մանաց ճշգրտութեամբ այլ եւ արուես-
տական բառերու ընտրութեամբ:

Կեդրոնատեղին է Պօղոսեան դը-
րատուն Ջազմադճըար-եօգուշ թիւ
56:

Գին 8 դահեկան:

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՐԱՂԻ ՍԻՐԱՔԱՅ

— 0 —

Եղեսիոյ Առաջնորդ Գեր. Խորէն
Եպիսկո. Միսիթարեանի տղի խնամա-
սիրական երկն, ուղեւորութեանց
պատմութեամբ եւ փիլիսոփայական
խորհրդածութեամբ, հետաքրքրա-
շարժ եւ միանգամայն սրտաշարժ ու
ախորժելի գործ մ'է, ամեն մարդու
ընթերցանութեան արժանի: Տպա-
գրուած է Զմիւռնիոյ Տէտէեան տը-
պարանը: Գինն է 8 դր:

ԴՐԱՏՈՒՆ ՊՕՋԱՃԵԱՆ
(Ջազմադճըար եօգուշ, թիւ 56)

Մեծ Գանահութիւն

ՖԲԱՆՍԵՐԷՆ ԴԱՍԱԳՐՈՑ

Սոյն գրատունն այս անգամ փա-
ռիզէն ընդունած է մեր ազգ. վար-
ժարանաց մէջ մուտ գտած ֆրան-
սերէն ամբողջ դասագրքերու մեծ
«Սթօք» մը, որոյ մէջ կը գտնուին
մասնաւորապէս Լառուսի ամբողջ
գործերը, Պալանոյի «անֆանս», տ-
տօլէստնս եւ ֆուանսինէ, քօնդ է
բառապօլ», Լառուլ է ֆլօրիս, Կէ-
նարի եւ Պառլէի քերականութիւն-

ներն եւ անոնց բանալիները, Ապէ-
Կօլթիէի «Լէքթիւռ կռատիւնները
քօնդ իսթօռիէդ, անֆանս, ատօլէ-
անս (տը լաբալմ), Տէլէմօք, շուա,
տը լեքթիւռ (Տանիէլ), Լէքթիւռ
կռատիւն (Լըռուա), Փապլը տը Լա-
ֆօնթէն եւն. եւն:

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՋՍՓԱՒՈՐ
Ֆրանսերէն նամականիք շատ աժան
գնեցով:

Սէքսէթէն մէկէնուս գին դր. 3 1/2

» իւնիվըսէլ » 3

Գաւառական յանձնարարութիւնք
փութով կը կատարուին:

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

— 18 —

կատակերգութեան մէկ խեղկատակ տեսարանը նը-
կարագրելու հարկին մէջ ենք: Այս խմբակին հա-
մար եթէ համարձակինք ըսել որ ասոնց հինգն ալ
դրականութեան աշակերտ ու սիրահար էին, իրար-
մէ նուազ բան տարբերելով, սուտ և անիրաւ կար-
ծիք մը յայտնած չպիտի ըլլայինք: մանաւանդ մին
որ յանդգներ էր նոյն ճիւղին վրայ դըրողի մ'ալ
հրատարակել, որ բաւական աղմուկ և վրլուկ պատ-
ճառեր էր հասարակութեան մէջ. սակայն որքան
դրական, նոյնքան ոգեկան էին նաեւ ասոնք և Ռ.
Պատկանեանի ըսածին պէս՝ գիտութիւններու մի-
այն տեղը կողմերը ուսումնասիրելով անհնար կ'ը-
լար իրենց ճշմարիտ համոզմամբ սկզբունք մը կազ-
մել, և այդ սկզբունքն ընդունելէ ու դաւանելէ ետք
արիութեամբ պաշտպանել և ցվերջ հաւատարիմ
մնալ անոր:

Դառնանք մեր պատմութեան.

Ինչպէս ըսինք, այս պահուս յաճախորդներէ մե-
ծագոյն մաս մը, որոնց մէջ ամեն ազգէ ալ մար-
դիկներ կ'ընային գանուկ, սկսած էին հետաքրք-
րութեամբ դանոնք մտիկ ընել:

Վիճաբանութեան տաք միջոցին էր երբ Մէթո-
տիսթը (այսպէս կ'անուանէր միջահասակ ակնոցա-
ւորը) կէս բարկացած ոտք ելաւ և անհանդիստ
ու մոլեգլին անարկ մը շրջելով իւր ընկերաց վրայ.

— Պարոններ, ըսաւ, աւելորդ ու ձանձրալի
յողնութիւն կը պատճառէք ինձ, կը կենդանի տալով ինչ
որ հազար անգամէ աւելի լսելու պատահութիւն

— 19 —

ունեցած էք և ի՞նչ որ նաեւ գիտական մարդոց
առջեւ արդէն լուծուած և վերջացած խնդիր մը
կը նկատուի: Այո՛, ի՞նչ որ ալ ըսէք, անհնար է
ինձ բացարձակապէս՝ հաւատալ աներեւոյթ և երե-
ւակայական էակի մը գոյութեան, որու համար
կ'ըսուի թէ մեր աշխարհը կը կառավարէ և որու
ահաւորութեան առջեւ կը պարտին երկրպագել
ժողովուրդներն. անհնար է ինձ հաւատալ կ'ըսեմ,
անանկ հօր մը՝ որ էր բիւր տեսակ անտանելի թըշ-
ուառութիւններու մատնուած զաւկին վրայ ան-
տարբերօրէն կը ծիծաղի. վերջապէս երբ գիտու-
թիւնը խելքիս, կամեցողութիւնը մարիս և ոյժք բա-
ղուկներուս մէջ կ'ըզամ որ կենդանի է, անհնար է
ինձ ուրիշի մը վերագրել այն ամեն բարեւոյնն ու
արեւներն որք արդէն մեզի հետ կը ծնին ու մեզ-
մով միայն կը վերջանան. է՛հ, եթէ մեր ըսածին
հակառակ լինէր, կարելի՞ էր միթէ որ այս պահուս
մեզի պէս խեղճ ու ոգորմելի արարածներ անոր
դէմ դանդաղաբար այսքան իրաւացի ու բանաւոր
պատճառներ ունենանք:

— Այո՛, այո՛, վրայ տուաւ Խիսանօֆը դրեթէ
լալկան մաւրացիի մը պէս, եթէ մեր բարեկամին
ըսածին պէս այդպիսի դերադոյն և անմեկնելի դո-
բութիւն մը լինէր աշխարհս չարժող, անշուշտ չէր
թողուր որ այսքան բարութեամբ և անձնուիրու-
թեամբ աղբիւս ու մարդկութեան ծառայելէ զինի,
հայրենիքէս տարագիր, անվարձ և անհատուցում
հալածանք ու թշնամութիւն կ'ըսեմ՝ նոյն իսկ իմին-